

Remissvar om Lagen om utredningar avseende vissa skador och dödsfall (Ds 2017:47)

Sammanfattning

Rädda Barnen är positiva till förslagen om förändringar av Lagen om utredningar av vissa dödsfall (LUD), men anser att de inte är tillräckliga.

Redan då förslaget om att införa LUD kom 2006 svarade Rädda Barnen att även barn som lidit allvarlig fysisk eller psykisk skada till följd av misshandel borde omfattas. Sedan lagen trädde i kraft 2008 har det inte skett någon minskning av antalet barn som utsatts grov misshandel¹ eller som avlidit på grund av brott². Statskontorets utvärdering visar också att lagen inte har nått sitt syfte: att bidra med kunskap som kan användas för att förebygga att barn far illa och våld i nära relationer.

Därför instämmer Rädda Barnen i att fler fall av grovt våld mot barn ska omfattas av LUD. Även förslagen om att utöka fallen när det gäller våld mot vuxna är positiva ur barns perspektiv. Våld mot vuxna i nära relationer är en stark riskfaktor för att barn ska utsättas för våld, och barn far mycket illa av att bevittna våld. Men Rädda Barnen anser att fler fall då barn farit illa bör utredas enligt LUD, och föreslår fler förbättringar.

Är närståenderekvisitet relevant för att förebygga att barn far illa?

I förslaget ingår att vid grov misshandel (och försök, förberedelse av eller stämpling därtill) ska en skadeutredning göras, vilket Rädda Barnen är positiva till. Dock föreslås en skadeutredning enbart om förövaren är närstående/tidigare närstående till barnet. Rädda Barnen tycker att det är oklart varför det ställs krav på skyddsbehov vid dödsfallsutredningar av barn, men krav på att förövaren ska vara närstående vid skadeutredningar?

Rädda Barnen anser visserligen att en viss avgränsning kan vara rimlig, för att inte antalet fall ska bli för omfattande. Men då krävs en djupare analys av *vilken avgränsning* som är relevant för att nå syftet: att förebygga att barn far illa. Till exempel bör en skadeutredning göras i de fall där samhället inte har agerat trots kännedom om omständigheter kring en förövare som innebar en förhöjd risk för barnet, även om de inte är närstående. Det behöver också analyseras om grov misshandel av barn där förövaren inte är närstående till barnet men ansvarig för dess omsorg och tillsyn (tex i förskolan) ska omfattas av skadeutredningar.

Utred även självmord och oklara dödsfall bland barn

Rädda Barnen anser att även självmord och oklara dödsfall bland barn borde utredas. Det förekommer att våld och kränkningar är bidragande orsaker till självmord eller oklara dödsfall. Oavsett orsak, är varje barns självmord ett allvarligt misslyckande för samhället, och vid oklara dödsfall och självmord kan det finnas systematiska luckor i samhällets skydd av barn som kan förbättras.

¹ Källa: Anmällda brott, uppgifter hämtade från internet 20171204: www.bra.se/brott-och-statistik/statistik-utifran-brottstyper/barnmisshandel.html

² Källa: Dödsorsaksregistret, uppgifter hämtade från internet den 20171204: <http://www.socialstyrelsen.se/statistik/statistikdatabas/dodsorsaker>

Fördjupa utredningarna

Rädda Barnen anser att kvalitén på utredningarna behöver bli bättre, och välkomnar därför de förändringar som föreslås av genomförandet, till exempel att anlita externa experter. Men Rädda Barnen anser att utredningarna också behöver fördjupas mer. En möjlighet är att göra en utredning för varje barn. Om det förslaget är för omfattande är kan individuella utredningar göras vid vissa ärenden eller frågeställningar där det är särskilt motiverat utifrån behovet av mer kunskap. Det skulle möjliggöra fördjupade analyser och en ökad kunskap om miljöer, livssituationer eller andra omständigheter där barn lever i en ökad risk att utsättas för våld och samhället kan förbättra sitt skydd.

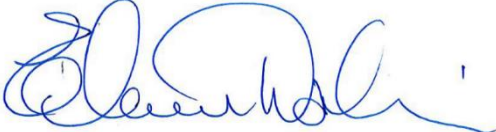
Intervjua nyckelpersoner och närstående

Rädda Barnen tycker att nyckelpersoner och närstående borde intervjuas i utredningarna. Dessa personer kan ha viktig information som inte framkommer i handlingar, men som kan belysa vad som ledde fram till det allvarliga våldet och vad som inte gjordes, respektive borde ha gjorts, av samhället. I promemorian diskuteras många fördelar med intervjuer, men man vill ändå att utredningsmyndigheten, dvs Socialstyrelsen, ska välja metod själv. Mot bakgrund av den allvarliga kritik som har framförts av bland annat Statskontoret anser Rädda Barnen ändå att tydligare riktlinjer borde införas, så som att intervjuer av nyckelpersoner och närstående ska genomföras.

Förtydliga hur utvärderingen ska göras och följas upp

I promemorian föreslås att en ny utvärdering av lagens tillämpning görs efter tre år, vilket Rädda Barnen är positiva till. Rädda Barnen saknar dock en beskrivning av hur utvärderingen ska genomföras. Mot bakgrund av kritiken som framförts av Statskontoret och andra tycker Rädda Barnen att det nu är viktigt att från början specificera hur utvärderingen ska genomföras och av vem, och hur utvärderingen sedan följs upp. Barnen som utsätts för grovt våld ska inte behöva vänta i tio år till på att samhället tar sitt ansvar.

Stockholm som ovan

Elisabeth Dahlin
Generalsekreterare
Rädda Barnen